

2015

Вінницький державний педагогічний університет
ім. М. М. Коцюбинського

БІБЛІОТЕКА

**[Перспективи інноваційної діяльності
відділу інформаційних технологій та
комп'ютерного забезпечення бібліотечних
процесів на період до 2020 року]**

На базі інноваційного міні-проекту відділу «Бібліотека Web 2.0» - стратегія розбудови електронної бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету»

**«Бібліотека – інформаційна серцевина ВНЗ»
к. н. із соціальних комунікацій**

**Т. Колесникова,
директор бібліотеки
Дніпропетровського НУЗТ**

Вбачаючи місію відділу інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення бібліотечних процесів (надалі – відділу ІТ) в запровадженні інновацій в діяльність бібліотеки, працівники відділу розуміють, що дана робота потребує значних зусиль, професіоналізму та «постійного руху на вістрі часу». Адже інновація – це не лише новий результат інтелектуальної діяльності, який відрізняється від попередніх по ряду параметрів, але й очікуваний результат, що призводить до підвищення ефективності бібліотечної діяльності та є передумовою народження наступної інновації.

Робота відділу ІТ базується на базі ряду регламентуючих та планових документів, серед яких вагоме місце займає розроблений в 2014 році інноваційний міні-проект – «Бібліотека Web 2.0» – стратегія розбудови електронної бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету».

Оскільки проект передбачає реалізацію цілого ряду інноваційних заходів на найближчу перспективу, більш детально зупинюсь на окремих його положеннях та результатах реалізації окремих завдань проекту в 2014 році.

Проект передбачає поступову трансформацію електронного середовища та сервісів бібліотеки університету в бібліотеку — «Бібліотека Web 2.0».

За Wiki-визначенням:

Бібліотека Web 2.0 (Бібліотека 2.0) – модель модернізованої форми бібліотеки, що відображає еволюцію шляхів надання сервісу користувачам. Це бібліотека відкритого типу, що реалізує максимальний об'єм традиційних послуг бібліотеки в телекомунікаційних системах та мережах, як локальних так і глобальних, та передбачає інтерактивну взаємодію з віддаленим користувачем.

Таким чином «Бібліотеку 2.0» можна вважати вікном в глобальний віртуальний простір.

Бібліотека 2.0 для ВНЗ базується на принципах:

- відкритості та рівного доступу до ресурсів та послуг;
- системності, оперативності та ефективності;
- сприяння освіті, науці, культурі та вихованню;
- створення умов для дистанційного та неформального навчання;
- популяризації книги та читання в відкритому просторі.

Особлива увага в проекті приділяється створенню зручної комунікації в Інтернет-просторі бібліотеки для користувачів, забезпечення оперативності надання сервісів і послуг та налагодження інтерактивних зв'язків з віртуальними користувачами бібліотеки.

В попередні роки створено певні передумови для розробки та реалізації даного проекту. Зокрема, в приміщеннях ЗЕІ та ЧЕЗ обладнані АРМ користувачів. Загальна кількість точок доступу до мережі Інтернет в даних залах – 86. Користувачі мають можливість працювати в Wi-Fi-зоні. В даних електронних залах надається доступ до:

- Електронного каталогу (ЕК) бібліотеки, в т. ч. до електронної бібліотеки, що реалізується в вигляді окремих БД ЕК;
- в ЗЕІ розміщено фонд та надаються до використання ресурси медіатеки;
- в обох залах надається доступ до Інтернет-ресурсів бібліотеки,;
- бібліотека надає інформаційно-бібліографічні та офісні послуги.

Бібліотекою сформовано і певний масив Інтернет-ресурсів та ресурсів віддаленого доступу, зокрема:

- сайт бібліотеки – <http://library.vspu.edu.ua>;
- інституційний репозитарій – <http://dspace.vspu.net>;
- Інтернет-каталог на платформі koha (працює в тестовому режимі) - <http://library.vspu.net/cgi-bin/koha/opac-search.pl>;
- бібліотека – учасник зведеного ІРБІС-каталогу – <http://www.e-catalog.name/x/2/x.exe?C21COM=F&I21DBN=VGPU&P21DBN=VGPU>;

- віртуальна довідкова служба (ВДС) (працює в тестовому режимі) - http://library.vspu.edu.ua/inform/virtual_dovidka.htm;
- функціонує блог бібліотеки – <http://vspu-library.blogspot.com>;
- Google-альбоми висвітлюють події культурного життя бібліотеки, та спільні заходи з кафедрами університету та бібліотеками ВНЗ – <https://plus.google.com/photos/106356516975180538019/albums>
- Google-drive дає можливість формувати на публікувати в мережі Інтернет окремі документи та видання бібліотеки – <https://drive.google.com/?tab=Xo&urp=https://plus.google.com/photos/1063565169751805380&authuser=0#my-drive>
- формується контент бібліотеки на YouTube - <https://www.youtube.com/watch?v=90KY5Mt2Rj8&feature=youtu.be>

Наступна схема організує Інтернет-ресурси бібліотеки за їх призначенням:

Базуючись на існуючих формах організації ресурсів та сервісів бібліотеки, в проекті передбачається комплекс заходів для їх вдосконалення та розробки нових форми інноваційної моделі бібліотеки. Передбачено комплекс стратегічних положень та заходів, покликаних реалізувати дану модель в нашому ВНЗ.

Наступні схеми окреслюють основні вектори реалізації проекту в бібліотеці ВДПУ.

Перша схема ставить стратегічні завдання проекту:

Наступна схема більш конкретно формулює стратегічні завдання, що покликані сприяти реалізації основних положень проекту.

Комплекс практичних планів з реалізації проекту, відображено в табличних формах, які для зручності сприйняття поділено на 4 блоки заходів:

- запровадження інновацій в бібліотеці;
- формування електронної та віртуальної бібліотек;

- вдосконалення системи інформування та обслуговування користувачів;
- культурно-просвітницької та соціальної направленості.

Для кожного заходу проекту задаються: методика реалізації, термін виконання, учасники та ресурси, що потрібно залучити для реалізації.

Назву окремі заходи, що потребують реалізації, в рамках проекту:

- запровадження автоматизованої книговидачі видань медіатеки та фондів ЧЕЗ;
- формування та розміщення в Інституційному репозитарії цифрової колекції видань цінного та рідкісного фонду;
- запровадження методики самопублікації авторами власних видань в «Інституційному репозитарії»;
- використання можливостей корпоративних проектів бібліотек з метою вдосконалення системи інформування користувачів;
- реалізація ВДС та служби ЕДД;
- дистанційне навчання користувачів;
- вдосконалення та розширення тематики Інтернет-посилань на ресурси Інтернету в т. ч. навчального та краєзнавчого напрямків;
- формування тематичних медіа-полиць видатних земляків на сайті бібліотеки. Включати окремі видання (за згодою авторів) до ЕБ бібліотеки ВДПУ;
- використання блогу бібліотеки та її контенту в соціальних мережах для розширення кола користувачів бібліотеки, їх дистанційного інформування; з метою реалізації виховної та просвітницької ролі бібліотеки та популяризації книги і читання серед різних груп користувачів;
- проведення PR-акцій та Інтернет-заходів з використанням skype та інших подібних технологій;
- проведення маркетингових досліджень з використанням хмарних технологій;
- обладнати в ЗЕІ та ЧЕЗ місця для людей з обмеженими можливостями;

Окремі положення проекту запроваджено, відразу після його розробки.

Зупинюсь на деяких з них:

Невід'ємною структурною одиницею Бібліотеки 2.0 є так зване «Єдине вікно доступу» (ЄВД), за допомогою якого реалізується доступ віддалених

користувачів бібліотеки до всього спектру ресурсів та сервісів бібліотеки в телекомунікаційних системах та мережах. Бібліотекою розроблено ЄВД до Інтернет-ресурсів бібліотеки та ресурсів віддаленого доступу, банер якого розміщено на головній сторінці сайту бібліотеки та включено до карти сайту. При цьому зберігається інваріантність доступу до Інтернет-ресурсів бібліотеки. Схема ілюструє дані можливості:

На перспективу планується розмістити банер ЄВД в соціальних мережах.

В поточному році на на 280 поповнено бібліотеку посилань на ресурси Інтернету (блок «Інтернет-навігатор» сайту). В таблиці дається кількісний розподіл посилань за окремими блоками:

Блоки посилань	Кількість посилань в блоці
Пошукові системи, поштові сервіси	34
Бібліотечні сайти	319
Освітні сайти	978
Краєзнавчі сайти	353
Сайти організацій, в т. ч. видавництв та періодики	491
РАЗОМ	2175

Серед них, група посилань за навчальними дисциплінами включає понад 780 лінків, сайти для науковців – понад 70; Вінниччина в Інтернеті – понад 210; сайти видавництв – понад 350; сайт періодики – понад 80.

В блоці сайту «Електронні ресурси бібліотеки», повністю реформовано (виділено в окрему групу, розширено кількість тем та обладнано системою додаткової навігації) розділ «Галузева бібліографія». При цьому вдосконалено систему навігації сторінками блоку – більшість сторінок обладнано системою додаткових навігаційних засобів, для зручності переходу до окремих адресних міток сторінок та банером-стрілкою повернення до початку сторінки. На малюнку банер «Галузева бібліографія» та навігаційні засоби сторінками блоку виділено штрихованими лініями.

Хочу відзначити, що в 2014 році Інтернет-ресурсами бібліотеки скористались майже 300 тис. разів (для порівняння: в 2013 році – 250 тис.; в 2012 р. – 155 тис.).

З вересня поточного року, працює «Віртуальна довідкова служба бібліотеки (надалі – ВДС)». Декілька слів про даний ресурс. ВДС реалізує функцію віртуального інформаційно-бібліографічного інформування віддалених користувачів бібліотеки. На сьогодні подібні служби формуються провідними бібліотеками ВНЗ України. На малюнках зображено інтерфейс ВДС та форму запиту, що реалізована на базі реформованої Гостьової книги бібліотеки, що використовувалась раніше для виконання віртуальних довідок.

Методика реалізації ВДС:

- користувач формує запит (банер «Гостьова книга»);
- адміністрацією ВДС виконується запит, інформація про виконаний запит розміщується в «Гостьовій книзі» в формі прямих гіперпосилань на текст відповіді, або на ресурси Інтернету;
- архів виконаних запитів ВДС включає рубрики: «Останні довідки», «Популярні теми» та тематичні сторінки з відповідями на запити, структуровані за темами дисциплін, що вивчаються в ВНЗ.

До 150-роківин з дня народження нашого видатного земляка створено віртуальну мультимедійну полицю творів та матеріалів про життя та творчість Михайла Коцюбинського.

До всеукраїнського дня бібліотек створено сторінки бібліотеки в соціальних мережах «ВКонтакте» та «Однокласники».

Інституційний депозитарій бібліотеки повністю формується на базі віртуальної електронної бібліотеки Dspace.

На завершення свого короткого виступу хочу познайомити Вас з окремими статистичними діаграмами, сформованими за звітними показниками 2014 року.